

PROJEKTTEAM

Mogens A. Morgen
Simon Ostenfeld Pedersen
Nina Ventzel Riis
Martin Weihe Esbensen
Mo Michelsen Stockholm Krag
Amal Abdi Ashur
Teresa Østergaard Pedersen
Anne Sofie Blegvad
Mette Boisen Lyhne

Projektet udføres af Arkitektskolen Aarhus med støtte fra Realдания. Rapporten må ikke gengives, undtagen i sin helhed, uden godkendelse fra Arkitektskolen Aarhus.

FORORD

Arkitektskolen Aarhus sætter med projektet *Umistelige Kulturmiljøer i Danmarks Yderområder* fokus på kulturmiljøer og bebyggede helheder i Danmark. Med en screening, der skal udvælge særligt værdifulde kulturmiljøer, er formålet med projektet at pege på de værdier og udviklingspotentialer, som den byggede kulturarv rummer.

Kulturmiljøer handler ikke blot om bevaring, men skal have værdi for mennesker i dag. De fysiske spor i kulturmiljøerne fortæller stedspecifikke og ofte kraftfulde historier, som potentielt kan styrke lokale erhverv og tiltrække turister og tilflyttere, såfremt deres fortællekraft aktiveres og aktualiseres.

Projektets ambition er at tilvejebringe et strategisk og metodisk overblik, hvormed kommunerne kan identificere kulturmiljøernes værdier. De lokale fortællinger synliggøres og bliver derved et redskab til at aktivere kulturmiljøerne som en ressource for udvikling i kommunerne.

Gennem en dialogbaseret proces med de kommuner som Arkitektskolen Aarhus har besøgt, er der udviklet en metode til Screening af Kulturmiljøer (SAK). Målet er at tilvejebringe et håndterbart redskab, der på enkel vis kan anvendes af kommunerne, som er myndighed på kulturmiljøområdet.

Den byggede kulturarv i Danmark rummer store bygningskulturelle værdier med mange spændende kulturhistoriske fortællinger. Det er målet med projektet at sætte disse fortællinger i spil for at udnytte kulturmiljøernes store iboende potentialer.

Mogens A. Morgen
Professor, arkitekt MAA

Simon Ostenfeld Pedersen
Projektleder, cand.mag,
chefkonsulent

SCREENING AF KULTURMILJØER I DANMARKS YDEROMRÅDER

Umistelige Kulturmiljøer i Danmarks Yderområder har gennemført en strategisk screening af kulturmiljøer i 22 af landets kommuner. Hertil har Arkitektskolen Aarhus udviklet et enkelt metodisk værktøj til at værdisætte og prioritere kulturmiljøerne. Værktøjet, der er koordineret med andre danske og internationale værdisætningsmetoder, er udviklet med henblik på en generel anvendelse – også af andre end de i projektet omfattede kommuner.

En stor del af de udpegede kulturmiljøer er allerede kortlagt og beskrevet. Blandt andet i de tidligere Kommuneatlas, der senere blev kaldt både Kulturmiljøatlas og Kulturarvsatlas, i perioden 1990-2007, samt i regionplaner udført af de tidligere amter.

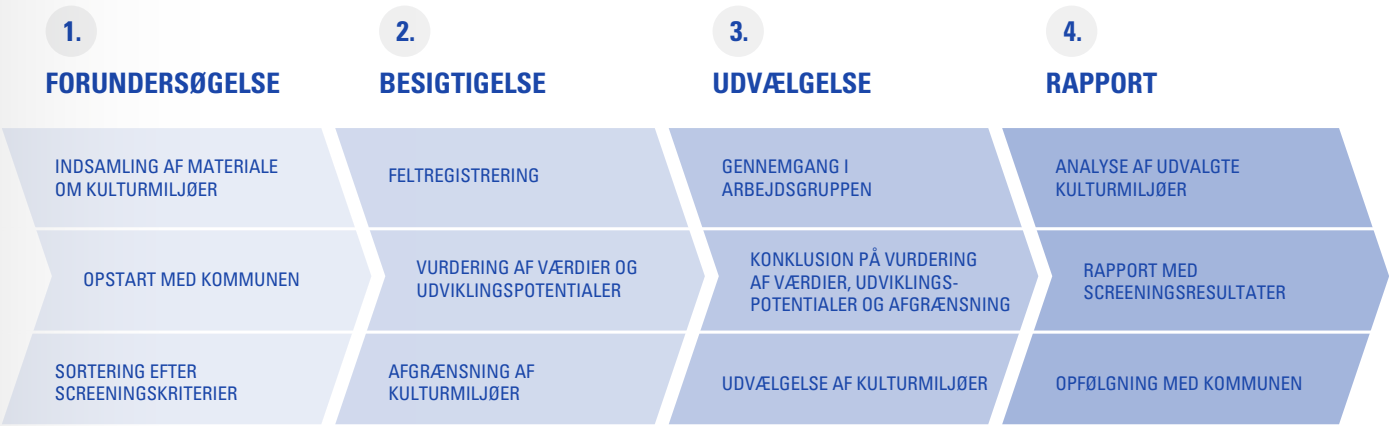
Screeningsmetoden kombinerer de eksisterende registreringer med besigtigelser af kulturmiljøerne, som de foreligger i dag. Kulturmiljøerne vurderes ved en værdisætning af deres kulturhistoriske værdi, arkitektoniske værdi og integritetsværdi. På baggrund heraf vurderes kulturmiljøernes samlede fortællerværdi, der danner grundlag for en udvælgelse og prioritering. Heri indgår også en stillingtagen til kulturmiljøernes egenskaber for at fremme turisme, bosætning, erhverv og kulturformidling, som kan udgøre et udviklingspotentiale i kommunerne.

Den viden, der foreligger i kommunerne og museerne er en integreret del af arbejdsgrundlaget. Indledningsvis gennemgås den eksisterende kommuneplans udpegning af kulturmiljøer i dialog med kommune og museum. Formålet er at afdække kulturmiljøernes status; hvilke af dem, er der særligt fokus på i den kommunale planlægning og

strategi og er der eventuelt væsentlige kulturmiljøer, som af forskellige årsager ikke er udpegede, men som alligevel bør indgå i screeningen. Dialogen tager også stilling til, om nogle kulturmiljøer helt bør udgå på grundlag af projektets fastlagte screeningskriterier eller af andre omstændigheder.

Metoden er udviklet løbende igennem projektet i dialog med kommuner, museer og andre interessenter.

METODE TIL SCREENING AF KULTURMILJØER (SAK)

SCREENINGSKRITERIER

- 1) Kulturmiljøet skal være udpeget, eller kunne overvejes som udpegning, i kommunen
- 2) Kulturmiljøet skal indeholde et bebygget miljø eller helhed (ikke enkeltstående bygninger, monumenter, gravhøje, ruiner, voldsteder, diger eller lign.)
- 3) Kulturmiljøet skal rumme en bærende fortælling, der kan opleves på stedet gennem synlige spor

RAPPORTENS INDHOLD

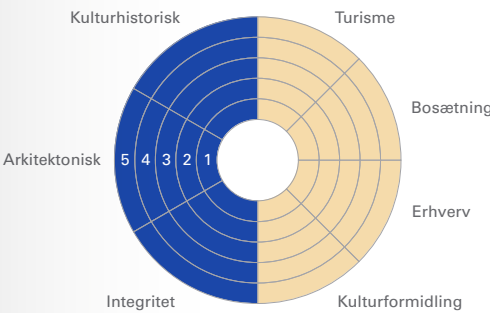
Denne rapport indeholder et skema over kommunens kulturmiljøer, kort- og billedmateriale samt løbsblade for hvert af de 3-5 udvalgte kulturmiljøer i kommunen. Skemaet sammenfatter vurderingen af det enkelte kulturmiljøes værdier og udviklingspotentialer:

KULTURMILJØETS VÆRDIER skal være aflæselige i dag og baserer sig på en vurdering af følgende tre værdiparametre, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 højest:

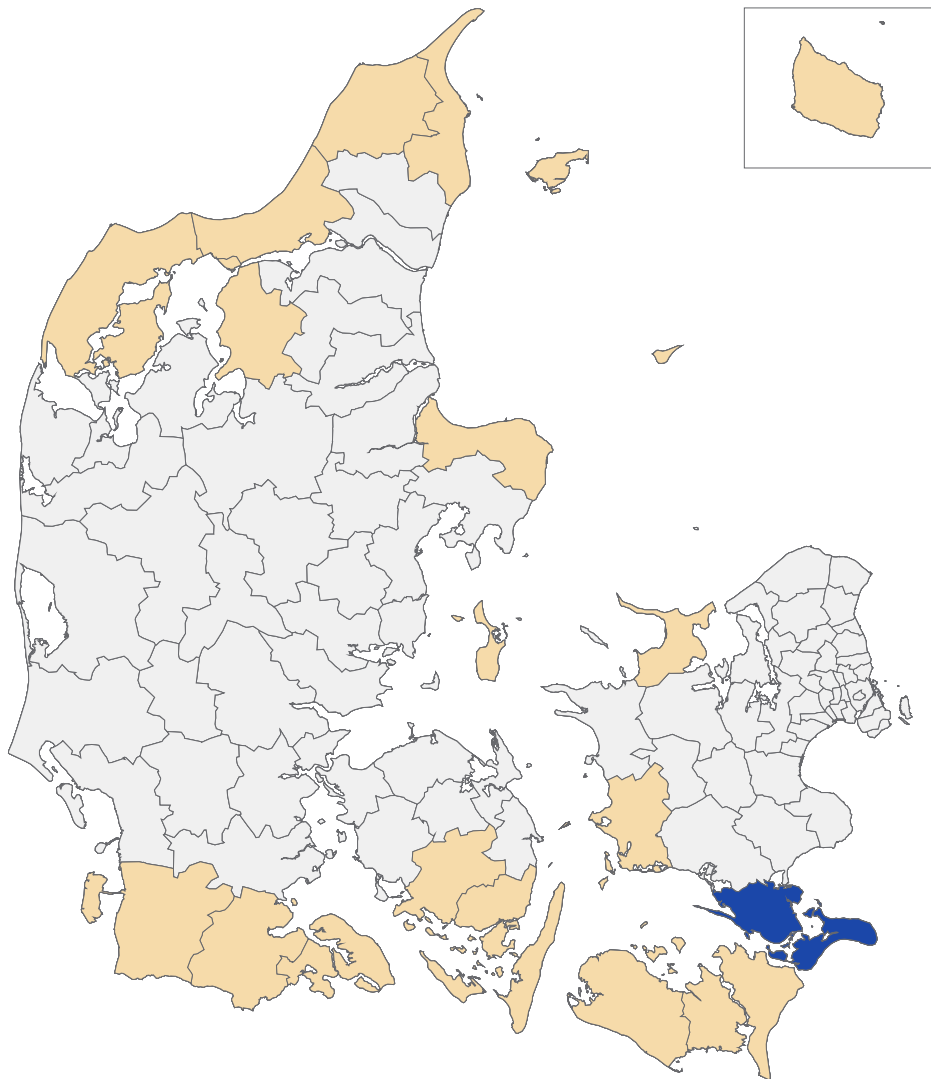
- **Kulturhistorisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets historiske betydning og kulturhistoriske fortællerværdi?
- **Arkitektonisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets rumlige, formmæssige og arkitektoniske kvaliteter?
- **Integritetsværdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets helhed og sammenhæng?

KULTURMILJØETS UDVIKLINGSPOTENTIALER er en perspektivering, der vurderer kulturmiljøets udviklingspotentialer ud fra følgende fire kategorier, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 er højest:

- **Turisme:** Har kulturmiljøet udviklingspotentiale for at fremme turisme og turismerelaterede virksomheder?
- **Bosætning:** Har kulturmiljøet udviklingspotentiale for at rumme bosætning eller motivere egnstilflytning?
- **Erhverv:** Har kulturmiljøet udviklingspotentiale for at rumme virksomheder eller tiltrække og fremme erhverv?
- **Kulturformidling:** Har kulturmiljøet særlige udviklingspotentialer inden for formidling af kulturoplevelser eller aktivering af stedets fortælling?

PROJEKTETS AFGRÆNSNING
AF YDEROMRÅDER

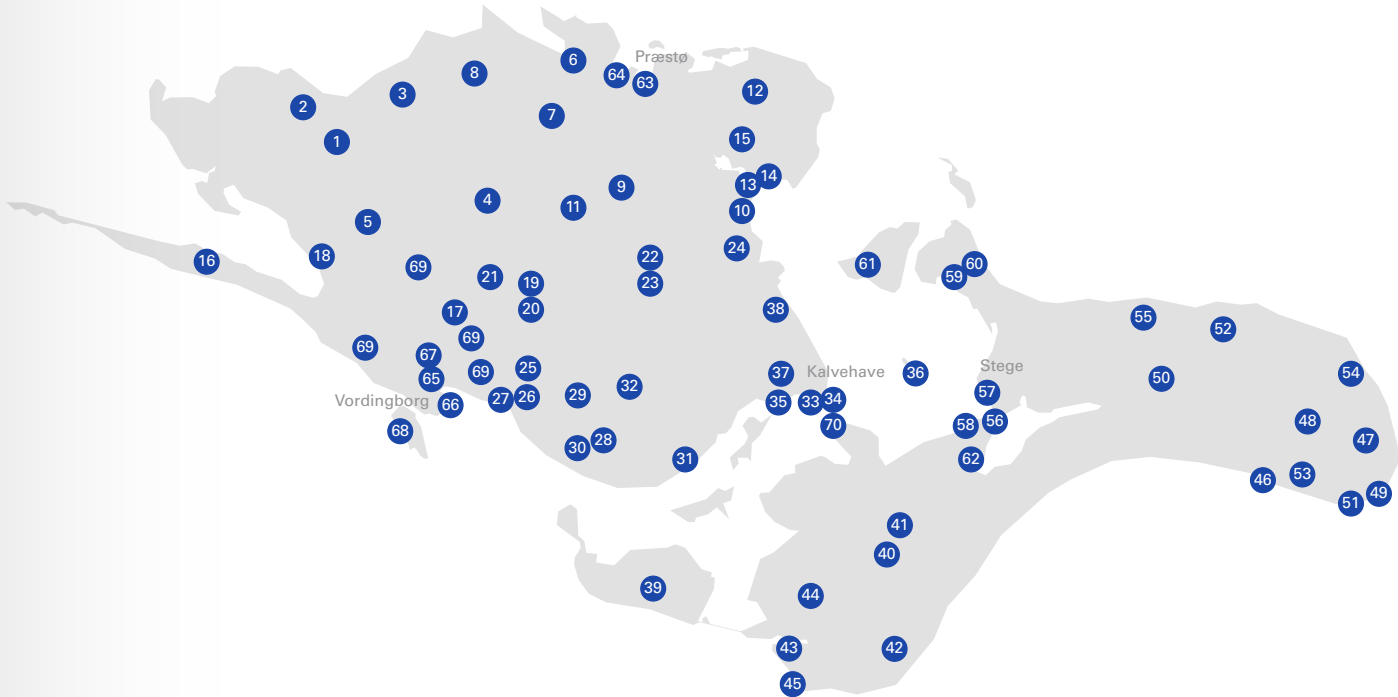

På kortet ses de 22 kommuner, der gen-
nemgås i projektet

Der findes ingen officiel definition af ”yderområder” i Danmark,
men der anvendes skiftende kriterier til afgrænsning i forskellige
sammenhænge. I dette projekt forstås ”yderkommuner” som de
kommuner, der optræder som sådan i alle de følgende fire sam-
menhænge: LAG-programmet, De Økonomiske Råd, De Regionale
Vækstfora samt SKAT.

SCREENEDE KULTURMILJØER
I VORDINGBORG KOMMUNE

(se skemaet næste side)

Region:	Sjælland
Kommunenummer:	390
Indbyggertal:	45.806 (2016)
Største by:	Vordingborg (11.908 indbyggere i 2016)
Kulturmiljøer:	I Vordingborg Kommune er der på besigtigelsestidspunktet udpeget 78 kulturmiljøer, som danner baggrund for screeningen. Beskrivelser og afgrænsninger af kulturmiljøerne indgår i Kommuneplan 2013 og er listet i PlansystemDK. Der er udgivet Kommuneatlas for de tidli- gere kommuner Præstø (1991) og Vordingborg (1995) samt kulturarvsatlas for Møn (2006), ligesom en del af miljøerne er beskrevet i bogen 24 Kulturmiljøer i Storstrøms Amt (2005).

BESIGTIGELSESSKEMA

Værdisætningen og potentiale vurderingen baserer sig på en vurdering fra 1 (lavest) til 5 (højest) på de forskellige parametre

VÆRDISÆTNING

POTENTIALEVURDERING

1

AFVANDING KØNG MOSE
Udgår pga. screeningskriterierne.

2

KØNG

I landsbyen Køng blev der i sidste halvdel af 1700-tallet skabt en stor linnedvirksomhed med bl.a. fabrik, boliger, spindeskole, hospital og kirke. Fabrikken fungerede frem til midten af 1800-tallet.

Af linnedvirksomheden er kun bevaret Gl. Øbjerggård, spindeskolen, hospitalet og kirken. Spindeskolen er restaureret og der er etableret et socialt samlingssted i dens have.

Kulturhistorisk

Turisme

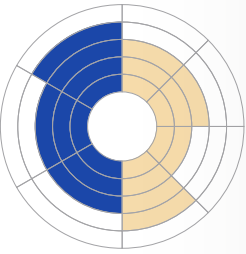
Bosætning

Erhverv

Kulturformidling

Integritet

Arkitektonisk

3

GL. LUNDBY

Slynget vejby, hvor den centrale bydel ved kirken, rytterskolen og gadekæret er præget af gårde og huse beliggende helt ud til gaden. Desuden teglværk.

Bebyggelsen ved kirken og rytterskolen er i fin bevaringsstand. Teglværket er bevaret og anvendes i dag som lager.

Kulturhistorisk

Turisme

Bosætning

Erhverv

Kulturformidling

Integritet

Arkitektonisk

VÆRDISÆTNING

POTENTIALEVURDERING

4

UDBY

Mindre kulturmiljø med højtbeliggende kirke fra 1150, der indgår i en fin helhed med graverbolig, gadekær og en smuk, firlænget præstegård fra midten af 1600-tallet.

Kirke, præstegård og graverbolig er i god bevaringsstand og udgør et fint, helstøbt kulturmiljø. I en af præstegårdens længer er der indrettet mindestue for N.F.S. Grundtvig, der blev født på stedet i 1783.

Kulturhistorisk

Turisme

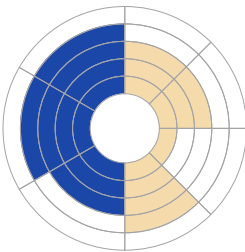
Bosætning

Erhverv

Kulturformidling

Integritet

Arkitektonisk

5

KLARSKOV

Den gamle landsby voksede i forbindelse med anlæggelsen af jernbane og station i 1870 som sidste stop før Vordingborg. Tidligere var der også mejeri og teglværk i byen.

Stationsbygningen er nedrevet, og det er derfor vanskeligt at aflæse miljøets fortælling som stationsby. Endvidere er kroen, butikker og småerhverv lukket og omdannet til privat beboelse.

Kulturhistorisk

Turisme

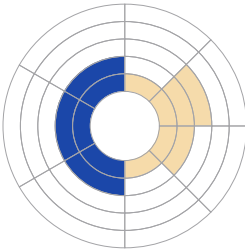
Bosætning

Erhverv

Kulturformidling

Integritet

Arkitektonisk

6

EVEN SØ OMRÅDET - SANATORIET

Faksinge Sanatorium, opført 1906-1908, ligger smukt i skoven ved Even Sø. Det lukkede i 1958 og har siden huset forskellige andre institutioner.

Den gamle sanatoriebygning og parken er i fin bevaringsstand. Anlægget har fået flere nyere tilbygninger, men sanatoriet fremstår originalt mod parken. Anlægget huser i dag en idrætshøjskole.

Kulturhistorisk

Turisme

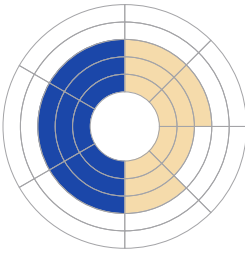
Bosætning

Erhverv

Kulturformidling

Integritet

Arkitektonisk

7

FAKSINGE - BELDRINGE

Randplaceret landsby, udskiftet i 1829. Den nærliggende Beldringe hovedgård har hovedbygning fra 1561, bindingsværkslade fra 1715 og nyere avlsgård. Mod øst ligger kirken, der har tårn i røde tegl.

Der er fin visuel sammenhæng mellem miljøets dele i det åbne ådalslandskab. Landsbyens toftestruktur er bevaret og dens bebyggelse er i god stand. Der er ikke offentlig adgang til hovedgården.

Kulturhistorisk

Turisme

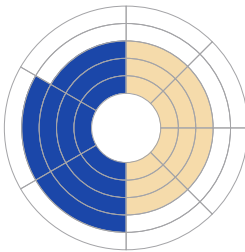
Bosætning

Erhverv

Kulturformidling

Integritet

Arkitektonisk

8

RISBY ÅDAL

Udgår pga. screeningskriterierne.

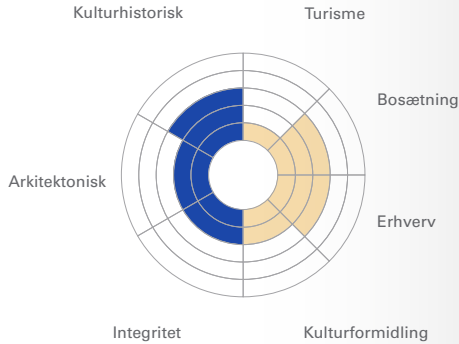
9

ALLERSLEV

Landsby med kirke, kro og blandet bebyggelse fra forskellige perioder, fint udtrykt i arkitekturen langs hovedgaden.

Tidligere havde landsbyen butikker, kro, skole og forsamlingshus. I dag er byen truet af funktionstømning og bebyggelsen omkring hovedgaden, bl.a. kroen, er præget af forfald.

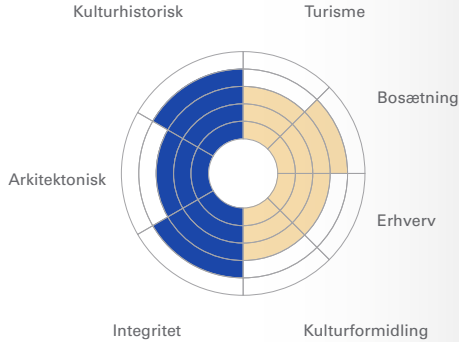
10

KRAGEVIG

Landsbyen udgør med sine tre velbevarede, uudflyttede bindingsværksgårde og ejerlavsstruktur en unik kulturhistorisk helhed.

Den firlængede gård, Skovly, er fredet. Landsbyens andre gårde og huse er sårbare over for fraflytning og forfald, samt ny bebyggelse, der ikke er tilpasset stedet.

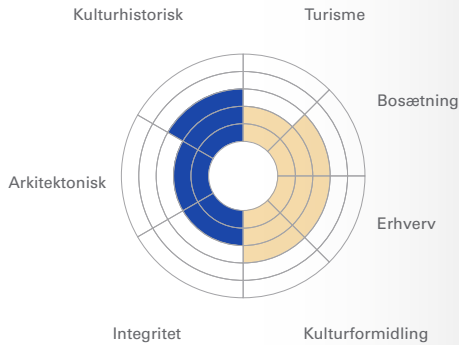
11

UGLEDIGE

Randplaceret landsby udskiftet i 1802, hvor halvdelen af gårdene flyttede ud. I 1900-tallet er flere gårdene i landsbyen blevet nedrevet.

Landsbymidten er præget af nyere bebyggelse, der skaber et lidt fragmenteret udtryk. Landsbyen har en velfungerende, ældre brugsforening og et nyåbnet bryghus i en gammel gård.

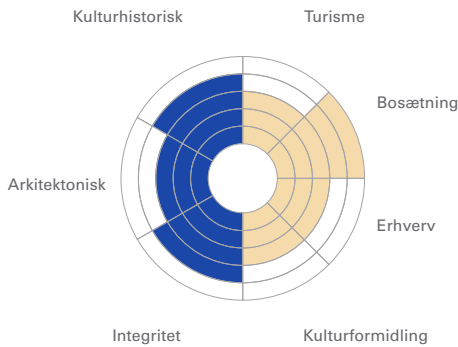
12

RONEKLINT

Landsbyen blev i 1797 udskiftet med 5 af 11 gårde og på tomterne er der opført nyere beboelseshuse. Den oprindelige forte blev efter udskiftningen kaldt Gaden.

Landsbyen har en intakt bebyggelsesstruktur, men enkelte gårde er nedrevet og erstattet med nyere huse eller har fået tilbygninger i moderne formsprog.

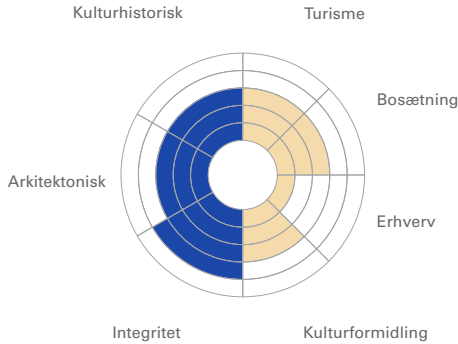
13

JUNGSHOVED KIRKE OG SLOT

Kirke opført omkring år 1200 tilhørende middelalderborgen, hvis voldsted ligger syd for kirken. Miljøet omfatter også præstegård, kirkegård, voldsted og bådplads med primitivt kaj anlæg.

Kirken ligger smukt i landskabet og udgør sammen med præstegården en fin, lille helhed, der i god bevaringsstand.

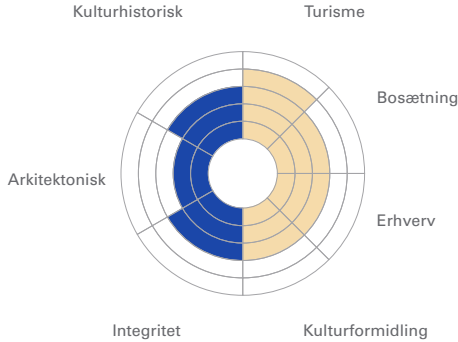
14

STAVREBY

Landsby med små lænehuse og gamle gårde omkring den slyngede landsbygade. Syd for landsbyen findes en lille fiskerihavn, der er Danmarks mindste.

Landsbyen har flere ældre, velbevarede gårde og huse, mens en mindre gård centralt i byen er stærkt forfalden. Den lille aktive havn rummer det lokale bådelaugs joller og andre mindre fartøjer.

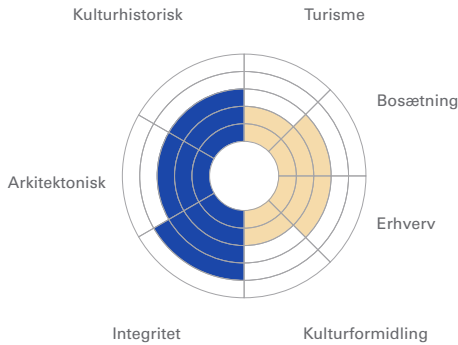
15

STENSTRUP

Under udskiftningen i 1800 blev over halvdelen af gårdene liggende i landsbyen, hvilket stadig præger byens struktur, der er næsten uden nyere bebyggelse.

Flere gårde har et lidt slidt udtryk, men er i nogenlunde bevaringsstand. Gadekæret er bevaret i begrænset omfang.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

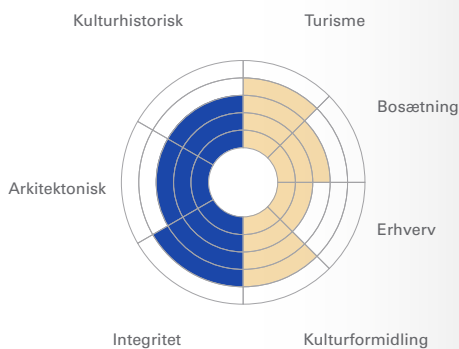
16

KNUDSHOVED ODDE

Landtange med spredt bebyggelse bestående af landarbejderhuse og mindre huse med tilknytning til Rosenfeldt Gods og gårdene i området.

Bebyggelsen er generelt i god bevaringsstand, men flere huse er præget af ombygninger og modernisering. Stor landskabelig udpegning med spredt bebyggelse, der er vanskelig at opleve som et samlet kulturmiljø.

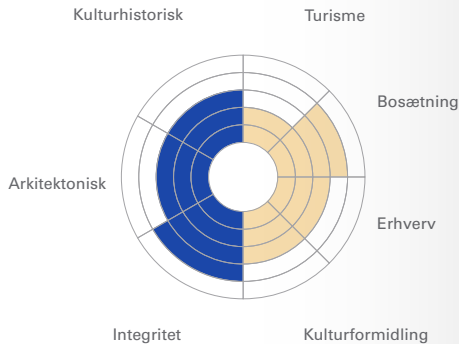
17

ØRNEBJERG

Slynget vejlandsby med tæt beliggende gårde og huse langs den slyngede hovedgade med tilvoksede haver og velbevarede, store træer.

Landsbyen har en velbevaret gadestruktur og størstedelen af gårdene er i god bevaringsstand, men enkelte trænger til istandsættelse. Det slyngede vejforløb, havernes tætte beplantning og træerne binder landsbyen sammen.

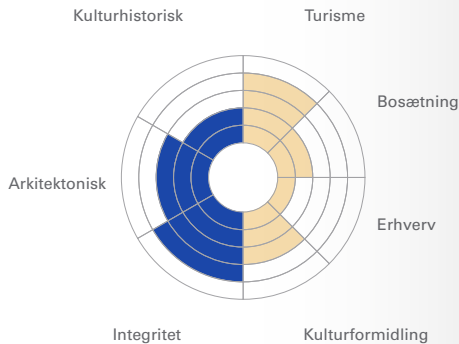
18

NÆS - SKAVERUP

Sommerhusudstyknig fra 1960'erne ud til Avnø Fjord, der i dag rummer knap 400 sommerhuse beliggende i et tilvokset område.

Stort sommerhusområde med både ældre og nyere bebyggelse. Området er vanskeligt at opleve i sin helhed pga. områdets tætte beplantning.

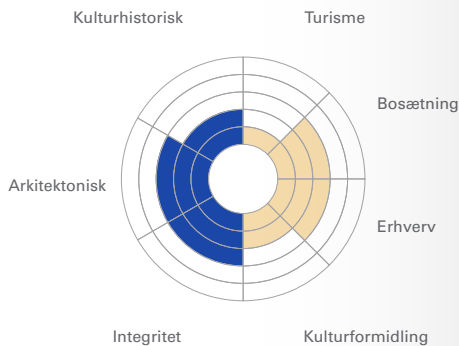
19

ØRSLEV LANDSBYMITDE

Landsbymitte omgivet af byens nyere, større bykvarterer bestående af handelsgade, parcelhuskvarterer og erhvervsområde.

Den oprindelige landsbymitte fremstår stadig intakt med kirke, fredet kirkelade og forsamlingshus. I området omkring kirken kan man bl.a. på Rørkærvej stadig genfinde landsystemningen.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

20

LANGDYSSE OG JÆTTESTUE VED RYNKEBJERG

Udgår pga. screeningskriterierne.

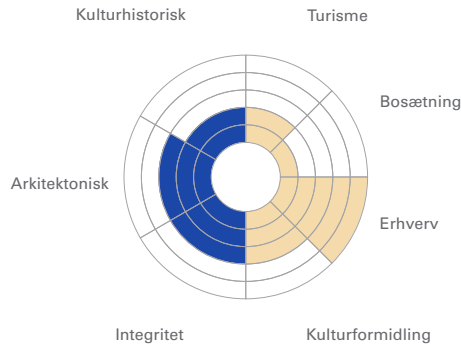
21

ERHVERVSOMRÅDE ØRSLEV

Erhvervsområde fra 1970'erne, der huser Carlsbergs malteri, der er kendetegnet ved sine store, markante tanke.

Det store, markante tankanlæg dominerer det åbne, grønne landskab omkring erhvervsområdet, både visuelt og arkitektonisk.

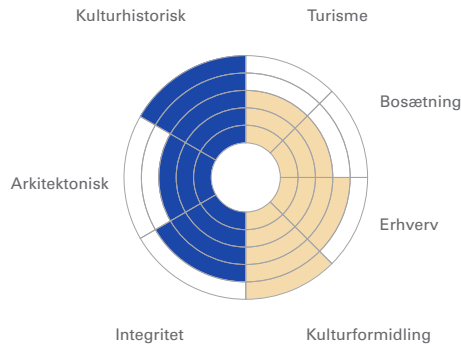
22

MERN SAFTSTATION

Saftstation tilknyttet Stege Sukkerfabrik opført i 1902. Miljøet rummer stor saftstation med skorsten, vejerbod med kontor, direktør- og forpagterbolig samt roedepoter og svømmerender.

Lukkede i 1976 som Danmarks sidste saftstation og huser i dag en jernhandel. Fint og helstøbt kulturmiljø, der dog er truet af fraflytning og forfald.

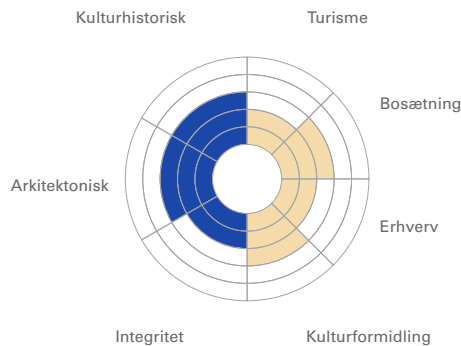
23

MERN VANDTÅRNE

To vandtårne fra dengang Mern var delt i Søndre og Nørre Mern. Det ene vandtårn, opført i 1928, står på Gl. Præstøvej mod nord. Det andet vandtårn, opført i 1912, ligger på Skolemarksvej, på højdedraget ud til markerne mod syd.

De to vandtårnes placering i hver sin ende af byen, gør det vanskeligt at opleve dem i en bymæssig sammenhæng.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

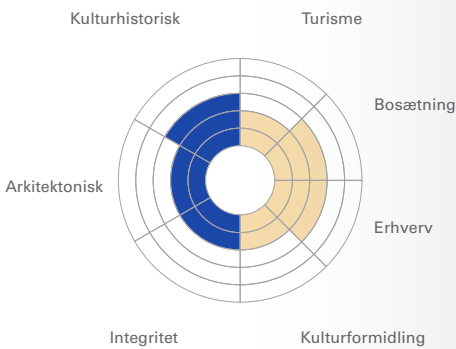
24

SANDVIG

Landsby med få udflyttede gårde. Byen er i dag et sammensat miljø af ældre, større og mindre gårde med nyere helårs- og sommerhusboliger opført i mellemrummene.

Landsbyens bebyggelse er i blandet bevaringsstand og har et meget forskelligt arkitektonisk udtryk, der på den side giver et fragmenteret udtryk, men også en levende atmosfære. Flere af gårdene driver stadig landbrug.

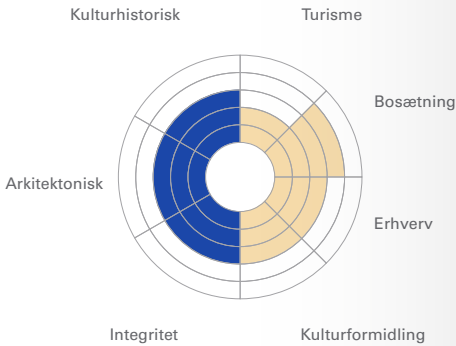
25

NYRÅD BY

Tidligere var byen en mindre købstad og siden stationsby. Hovedgaden har sammenbyggede huse på sydsiden samt købmandsgård fra 1830, mejeri fra 1880 og bryggeri fra 1930.

Hovedgadens bebyggelse har en rimelig bevaringsstand. Brugsforeningen er stadig i funktion. Stationsbygningen rummer i dag privat beboelse.

26

ÅDALEN, FRA HULEMOSE SØ TIL BLEGEN

Udgår pga. screeningskriterierne.

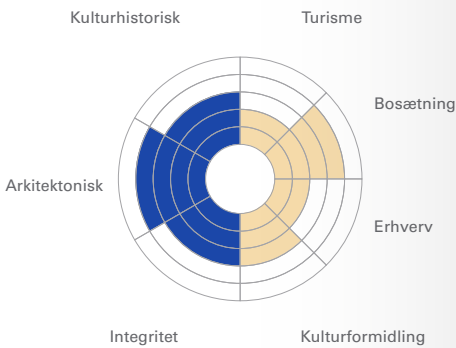
27

VINTERSBØLLE SANATORIUM

Tuberkulosesanatorium til børn, opført i 1938, smukt beliggende ud til Storstrømmen. Det oprindelige sanatorium og overlægebolig er tegnet af Kay Fisker og C.F. Møller i funktionalistisk stil.

I dag er sanatoriet indrettet med ejerlejligheder. Kulturmiljøet udgør en fin arkitektonisk helhed, på trods af senere tilføjede altaner på facaden mod vandet og nyere tilbygninger på gårdsiden.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

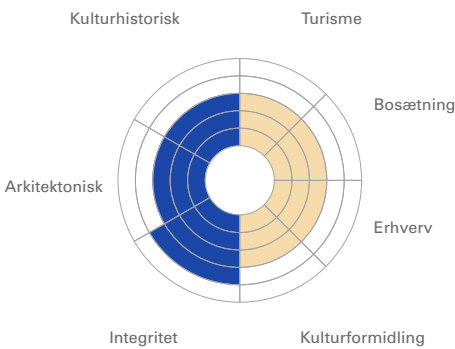
28

STENSBYGAARD

Hovedbygning fra 1872 i nederlandsk renessancestil. Avlsgård beliggende mod vest og stort parkanlæg med sø mod syd.

Der er ikke offentlig adgang til gården og kulturmiljøet er derfor kun besigtiget fra offentlig vej.

29

PETERSKIRKEN

Udgår pga. screeningskriterierne.

30

MALLINGS KLØFT- OG NATURGENOPRETNING

Udgår pga. screeningskriterierne.

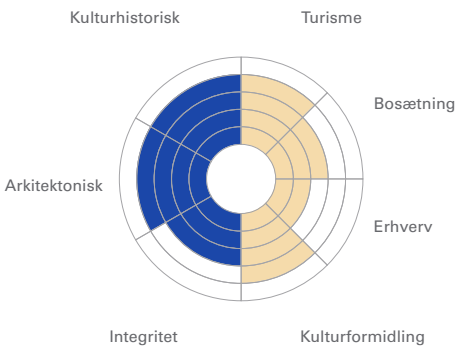
31

PETERSVÆRFT

Tidligere skibsværft fra 1777 og flådebase under Englandskrigene. Består i dag af en gruppe velbevarede huse, barklade og anløbsbro.

Selvom flere af de oprindelige huse fra værftstiden er borte, har Petersværft med de stadig eksisterende, velbevarede bygninger og anlæg bibeholdt en helt særlig atmosfære.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

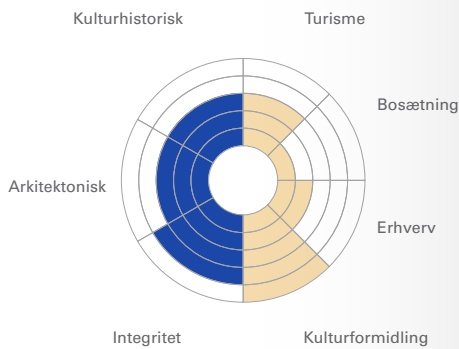
32

RADARSTATION VED STENSVED

Stor og arkitektonisk markant radarstation fra Den Kolde Krig, der er synlig på lang afstand i det sydsjællandske landskab. Anlægget indeholder også kasernebygning.

Anlægget lukkede i 2004 og en del af radarene er siden nedrevet. Området anvendes stadig af Forsvaret og der er ikke offentlig adgang.

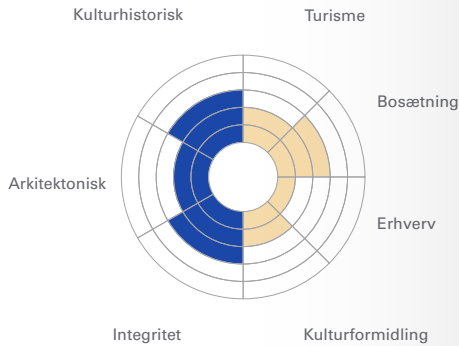
33

KALVEHAVE BY

Kalvehave blev med anlæggelsen af jernbanen i 1890 trafikalt knudepunkt. Siden 1970'erne har byen været præget af bosætning, turisme og fritidssejlere.

Fin kontakt mellem by og havn. Den tidligere stationsbygning er bevaret og udgør et markant indslag i bybilledet sammen med badehotellet på havnen.

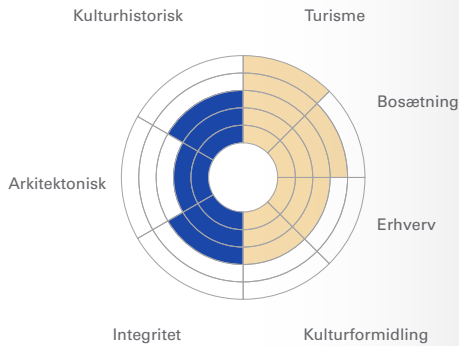
34

KALVEHAVE HAVN

Kalvehave Havn er færgebyen, hvor der i 1890'erne blev bygget havn med livlig trafik til Møn og Vordingborg. I færgebyen blev der opført en del forretninger, hotel, feriekoloni og stalde ved færgeløjet til Forsøgsstation Lindholm.

Havnen har få erhvervsfiskere tilbage, og rummer stor marina. I dag er det gamle hotel indrettet til feriecenter og Lindholms staldbygning rummer kulturhus.

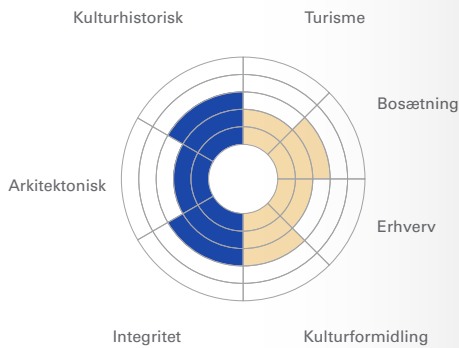
35

KALVEHAVE KIRKE OG GL. KALVEHAVE

Kalvehave kirke ligger solitært øst for landsbyen Gl. Kalvehave, der følger det slyngede vejforløb Bygaden, med det ældst bevarede hus fra 1752. Mod syd ligger den lille Gl. Kalvehave Havn.

Både kirke og den gamle landsby ligger smukt i kystlandskabet. Bygaden har en fin og velbevaret gadestruktur, der fører ned til Gl. Kalvehave Havn, som har en intim og atmosfærefyldt stemning.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

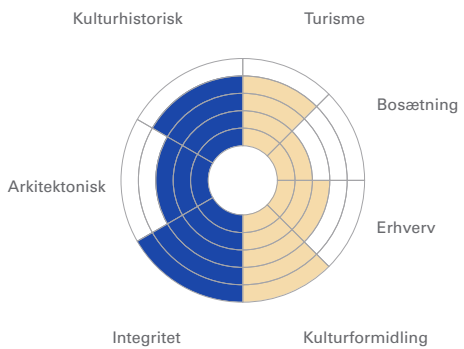
36

LINDHOLM FORSØGSSTATION

Siden 1926 har Lindholm huset Statens Veterinære Forsøgsstation, der undersøger og forsker i virusinfektioner hos dyr. Der er begrænset adgang til øen. Øens bebyggelse er senere udvidet af flere omgange.

Fint og helstøbt miljø. Bygninger, parkanlæg og udenomsarealer er velbevarede, men direktørboligen og "blodbanken" står tomme. DTU fraflytter øen i 2020 og der er ikke aktuelle planer for øens fremtid.

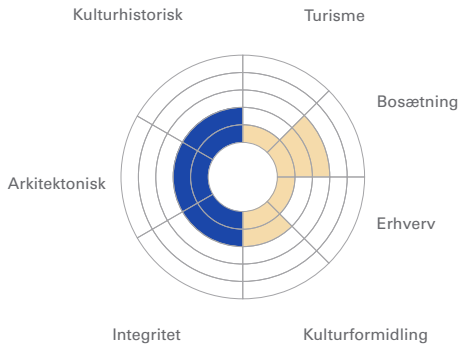
37

VIEMOSE FORSAMLINGSBUS

Viemose forsamlingshus er opført i 1905 ud til den gamle bygade i landsbyen Viemose.

Forsamlingshuset har en stor social betydning for oplandet som lokalt omdrejningspunkt, men miljøet består af en enkelt bygning, hvis fortælling er vanskelig at aflæse som en del af en større helhed.

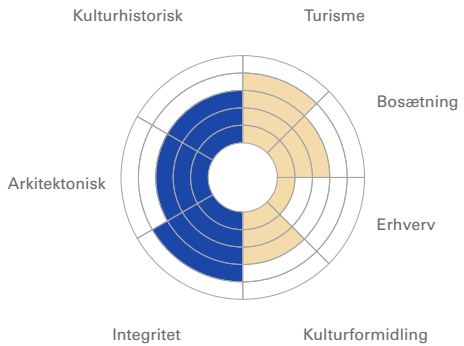
38

BALLE STRAND

Det smukt beliggende Balle Strand består af fiskerhuse, muremsterhuse og en enkelt gård langs vejen til stranden, hvor der siden 1700-tallet har været anløbsmole.

Bygninger og anlæg er i generel god bevaringsstand, men det yderste, gamle fiskerhus på Balle Strandvej 38 er i meget dårlig forfatning.

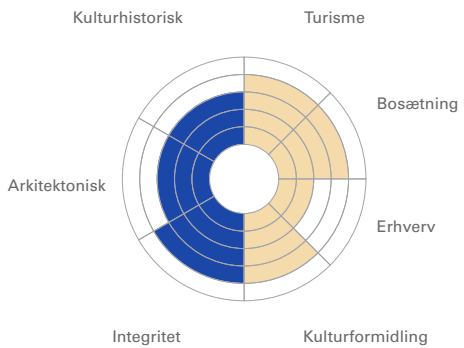
39

BOGØ HOVEDGADE

Langs hovedgaden ligger kaptajnsvillaer, skipperhuse og navigationsskole, der fortæller om byens søfartshistorie. Derudover er i hovedgaden gammel mølle og højskole samt kirke og præstegård i byens udkant.

Den lange, slyngede hovedgade rummer mange interessante bygninger. Den gamle navigationsskole er i dårlig forfatning. Forbindelsen mellem Hovedgaden og havnen er afskåret af hovedvejen.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

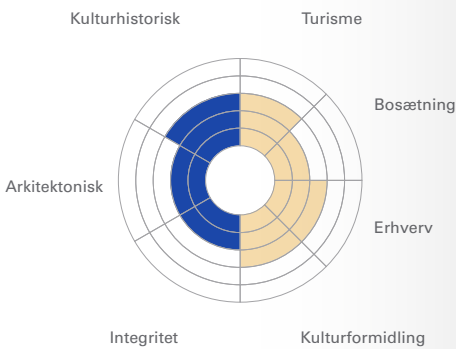
40

MARIENBORG GODS

Godsets bygninger ligger i et kuperet landskab præget af skov, mose, mark og eng. Hovedbygningen blev nedrevet i 1984. Til miljøet hører også forpagtergård og skovriderbolig.

Portbygningen udgør en markant ankomst til godset via Marienborg Allé. Selve godsmiljøet opleves fragmenteret og har et lidt rodet udtryk. Der er offentlig adgang til godsets store park.

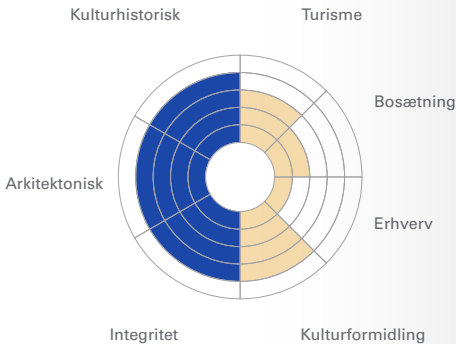
41

DAMSHOLTE KIRKE

Danmarks eneste landsbykirke i rokokostil. Kirken ligger højt i landskabet i udkanten af landsbyen med et lavt engareal og åbne marker omkring.

Der er en fin visuel sammenhæng mellem kirken og Marienborg Gods, der ligger på de åbne marker nordøst for kirken. Kirke og kirkegårdsanlæg er i fin bevaringsstand.

42

FANEFJORD SKOV

Udgår pga. screeningskriterierne.

43

FANEFJORD, GRØNSALEN OG KIRKEN

Udgår pga. screeningskriterierne.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

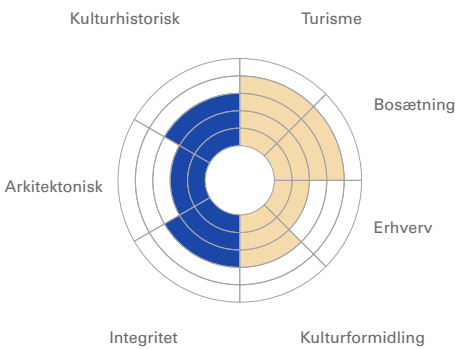
44

DAMME - ASKEBY

To landsbyer fra andelstiden med villaer, gårde, landsbyhuse, butikker og småindustri bundet sammen af nyere bebyggelse. I miljøet findes kro, saftstation, teaterbygning, plejehjem, brugs, mejeri og kunsthø.

Kulturmiljøet har en stor geografisk udstrækning og rummer flere fortællinger. Det anbefales derfor at arbejde med afgrænsningen i forhold til den enkelte fortælling.

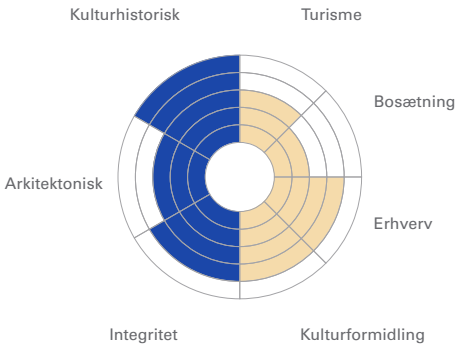
45

FLINTINDUSTRI DANEFLINT

Industrivirksomhed på Hårbølle Pynt, der udnyttede stedets kugleflint. Miljøet rummer stor fabriksbygning omgivet af lossekaj, oplagspladser, læsseramper, kontor, værksteder, skure og boliger.

Markant fabriksmiljø i det åbne kystlandskab. Anlægget er forladt og i forfald. Der har tidligere været et forslag med hotel og ferieboliger i spil. Siden har Vejro ApS købt stedet med henblik på turisme.

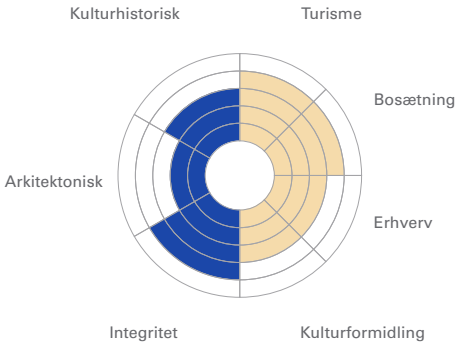
46

KLINTHOLM HAVN

Aktiv havn med flere havnebassiner og stort kaj anlæg. Bebyggelsen omfatter fiskerskure, brugs, nedlagt toldbod og frysehus, fiskeeksportørvilla, pakhus i det tidligere kornmagasin, samt nyere boligbyggeri mod syd.

Havnens aktiviteter giver en levende og autentisk atmosfære. Der er brugsforening samt indrettet fiskerestaurant i det tidligere frysehus.

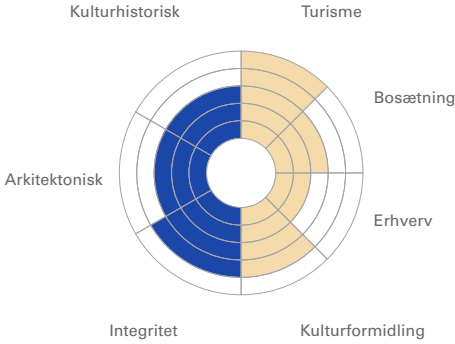
47

MØNS KLINT

Populært udflugtssted siden 1800-tallet grundet stedets dramatiske natur. Geocenter Møns Klint blev opført i 2002 ved siden af Hotel Store Klint, som er opført i 1910.

Kulturmiljø, hvor de landskabelige elementer, klinten, skoven og søerne, udgør hovedattraktionen. Geocenterets bygning er fint indpasset på stedet.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

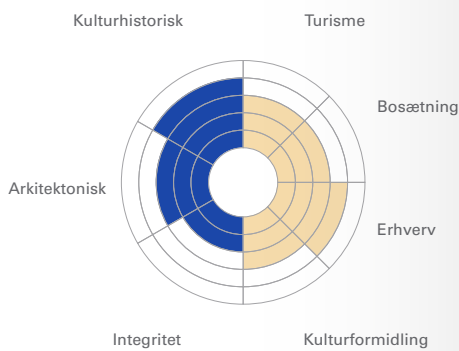
48

KLINTHOLM GODS

Højtbeliggende gods med tidligere sidefløj indrettet som hovedbygning, efter den tidligere hovedbygning fra 1875 blev nedrevet i 2000. De ældste avlsbygninger er fra 1780 og de to lader er fra 1842. Til godset hører stor have.

Fin ankomst til portbygningen gennem en lang, flot allé. Godsets bebyggelse og gårdsplads har et fragmenteret. Der er offentlig adgang til parken.

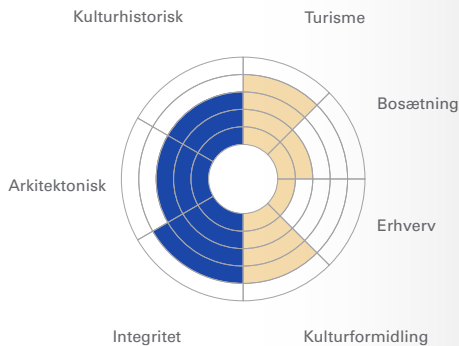
49

MØN FYR

Fyret blev opført i 1845, da søfarten blev intensiveret ved kysterne. Fyr og fyrmesterbolig i samme gulkalkede bygning. Desuden fyrpasserbolig og maskinhus, samt udkigshus fra 1960'erne.

Den gulkalkede bebyggelse, omgivet af hække og beplantning, udgør et fint og let aflæseligt kulturmiljø. Anlægget er i fin bevaringsstand. Fyret fungerer som feriebolig og der er ikke offentlig adgang til grunden.

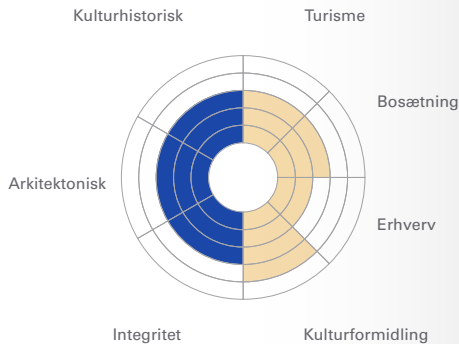
50

ELMELUNDE

Landsby med højtbeliggende kirke fra 1100-tallet, der er et markant vartegn i landskabet. I landsbyen findes gårde, bindingsværkshuse, små villaer samt et større pensionat.

Kirken, Elnehøjgård og pensionatet udgør de markante bebyggelser i landsbyen, der ellers er uheldigt præget af den gennemkørende hovedvej.

51

BUSENE HAVE

Udgår pga. screeningskriterierne.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

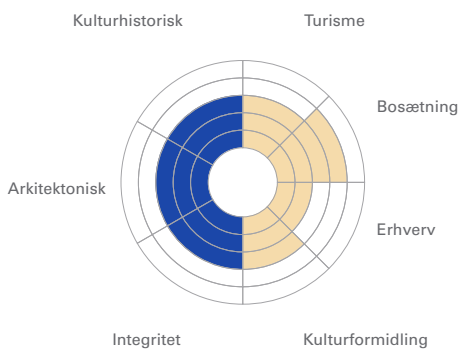
52

BORRE SØMOSE OG BORRE

Gammel købstad, nu landsby, beliggende for foden af en stor bakke mellem Stege og Møns Klint. Kirke fra 1200-tallet i romansk stil.

Landsbyen har kirke og blandet bebyggelse langs hovedvejen. Fint miljø omkring kirken. Landsbyens bebyggelse har generelt en fin bevaringsstand, men enkelte bygninger er forfaldne. Kun landsbyen er besøgt.

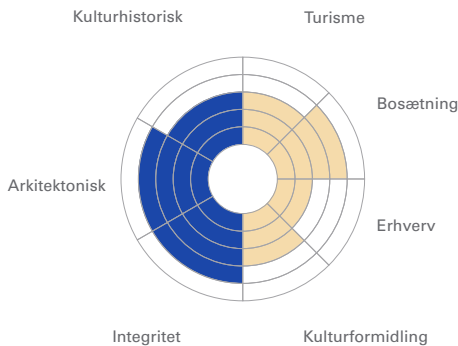
53

MANDEMARKE

Landsby som bærer præg af udskiftningen i 1804, hvor de fleste gårde i Mandemærke blev udflyttet.

Kulturmiljøet omfatter både landsbyen og de udflyttede gårde. Det kan derfor være vanskeligt at opleve som en helhed.

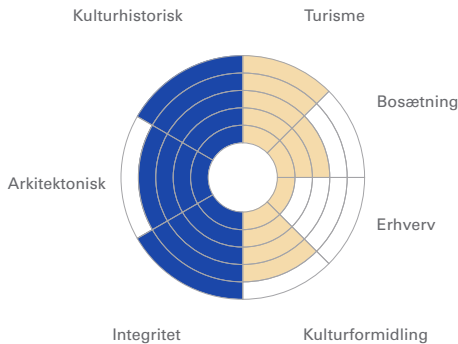
54

LISELUND PARK

Lystslot fra slutningen af 1700-tallet samt Norske Hus, Schweizerhytten, Det Kinesiske Lysthus, Bondegården og småbygninger beliggende i romantisk parkanlæg med kunstigt opstente søer og vandfald.

Parkens bygninger, stier og monumenter udgør en fin oplevelsesmæssig sammenhæng. Anlægget og dets bygninger er i god bevaringsstand.

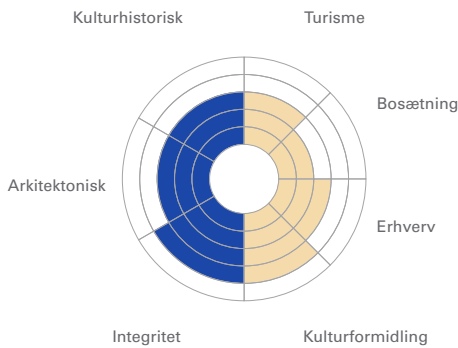
55

NORDFELD GODS

Hovedbygning fra 1874, forvalterbolig, herskabsstald, gartnerbolig, firlænget avlsgård og stort parkanlæg. Godsets mange bygninger ligger spredt i landskabet mellem buskadser og høje træer.

Det bedst bevarede gods på Møn. Hovedbygningen, forvalterboligen med herskabsstald, gartnerboligen samt avlsgårdens fire længer er bygningsfredede.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

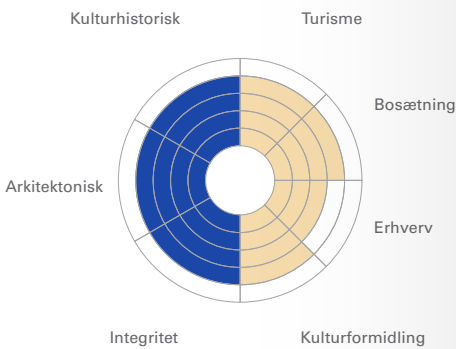
56

STEGE INDEN FOR VOLDEN

Middelalderlig købstad på næsset i det smalle farvand, som forbinder Stege Bugt med Stege Nor. Bymidten har tæt bebyggelse omkring kirken og en mere åben bebyggelse omkring Torvet og gågaden.

Overordnet er bymidtens bebyggelse fin og velbevaret med særlig intim atmosfære omkring kirken. Fin kontakt til havnen samt voldanlægget og Mølleporten. Værftsmiljøet på noret er i fare for at forsvinde.

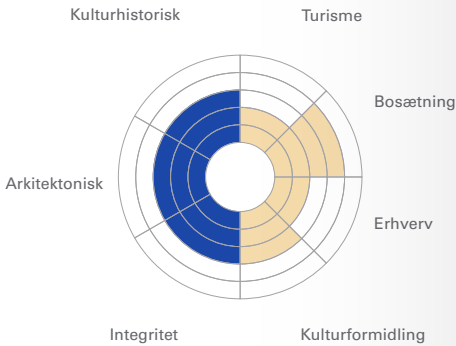
57

DET GRÆSKE KVARTER

Første udstykning på de åbne marker uden for Steges volde med store villaer navngivet efter latinske bogstaver.

Fortællingen om den planlagte, regulære bebyggelse og dens ensartede arkitektur tæt på vandet er stadig tydelig aflæselig, da gadeforløb og flere af de oprindelige villaer er bevarede.

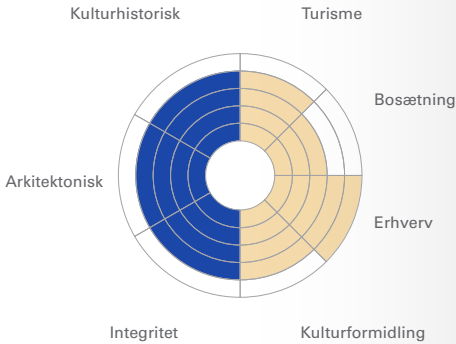
58

STEGE SUKKERFABRIK

Etableret i 1884 og lukket i 1989. Anlægget dækker over 2 ha. og omfatter ca. 10 bygninger fordelt på fabrikker, siloer, havneanlæg og boliger, samt roebaner og depoter.

Anlægget udgør en intakt helhed og har bevaret sin karakter af industrimiljø, selvom flere bygninger har fået nye funktioner.

59

HALVØEN ULVSHALE

Udgår pga. screeningskriterierne.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

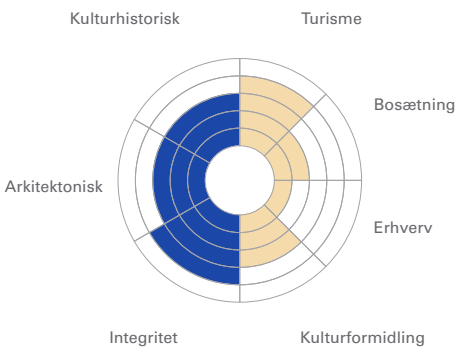
60

SOMMERHUSE PÅ ULVSHALE

En stribe sommerhuse ved Sandvejen, opført mellem 1918 og 1921, der ligger på en række i skovbrynet. Husene har høj tagrejsning og altan i gavlen.

De sorte facader med hvidmalede vinduer og døre samt de fine snedkerdetaljer er bevaret på flere af husene.

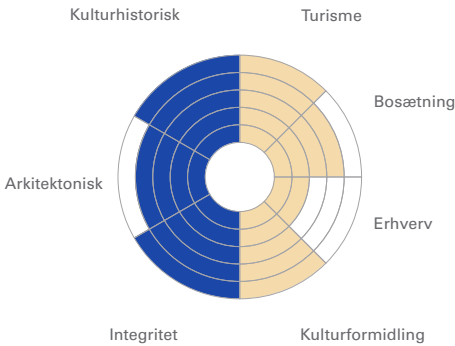
61

NYORD

Velbevaret landsby med gamle gårde, gadehuse, torve, gader og stræder. Senere er skipperhuse og andre huse indføjet i bebyggelsesstrukturen, uden at byens oprindelige karakter er mistet. Siden 1500-tallet har byen haft lodseri.

Hele øen bærer stadig præg efter at have været et isoleret øsamfund og landsbyen udgør et helt særligt, intakt, velbevaret og autentisk kulturmiljø.

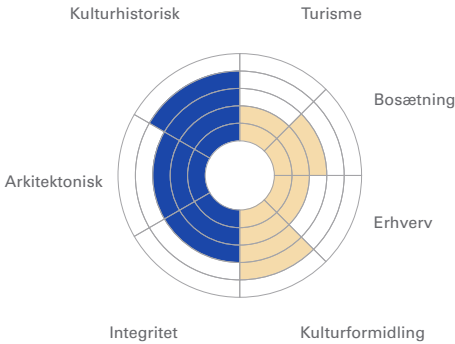
62

RØDKILDE HØJSKOLE

Højskolen ligger på en skråning med udsigt over den tilhørende park og Stege Nor. Hovedbygning opført i 1866 som vinkelbygning med tårn samt foredragssal og ottekantet forsamlingshus.

Hovedbygningen ligger smukt i den landskabelige park. Hovedbygning, foredragssal og forsamlingshus er bygningsfredede.

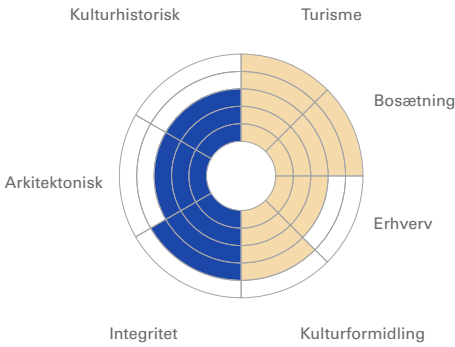
63

PRÆSTØ ÆLDRE BYDEL

Højtbeliggende, langstrakt torv belagt med brosten med tætliggende gadehuse samt tidligere rådhus og politistation. Torvets placering er stort set uændret siden byens etablering i 1200-tallet.

Torvet udgør en tidslomme og er et usædvanligt velholdt og velbevaret kulturmiljø. Kan være truet af mangelfuld eller forkert renovering af bygninger og belægninger.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

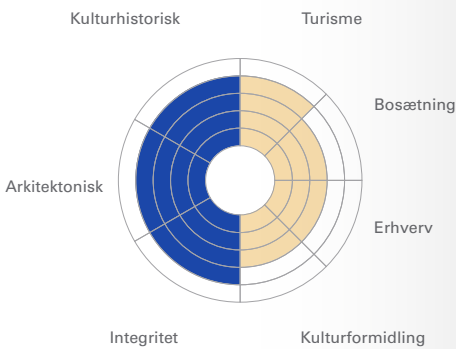
64

PRÆSTØ HAVN

Præstø Havn ligger ud mod fjorden i nord på et smalt, langstrakt forland neden for den gamle, højtliggende bykerne.

Præstø Havn og kyst er i dag et fokusområde med nyanlagt parkanlæg og vandresti langs kysten. Der er restaurant i den genopførte toldbygning.

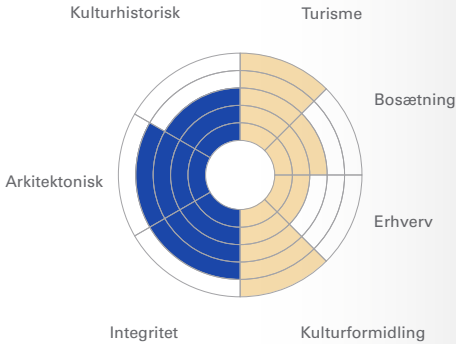
65

VORDINGBORG MIDDELALDERBY

By anlagt i den tidlige middelalder med Gåsetårnet (fuldført 1362) og Vor frue Kirke (1460) på Kirketorvet. afgrænset med markant byvold og voldgrav mod vest. I 1300-tallet omlagdes byen til de endnu eksisterende lange smalle grunde.

Det markante Gåsetårn står i dag som monument over Vordingborgs storhedstid. Det nye borgcenter indfører sig fint i borganlægget.

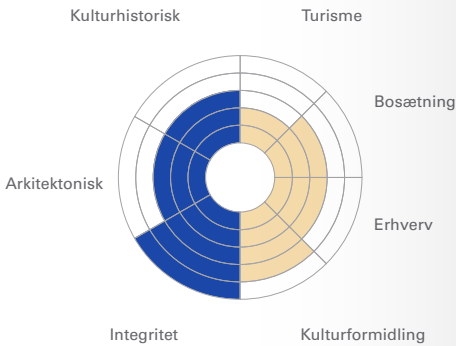
66

ORINGE

Hospital for sindslidende opført i 1857 smukt beliggende på halvø i den sydlige del af Vordingborg. Det oprindelige aksefaste, herregårdslignende anlæg med 19 bygninger blev tegnet af G. Bindesbøll.

Anlæggets bygninger og smukke beliggenhed udgør en fin arkitektonisk helhed, selvom nedrivninger og ombygninger har forstyrret den oprindelige symmetri. En del af de oprindelige bygninger er fredede.

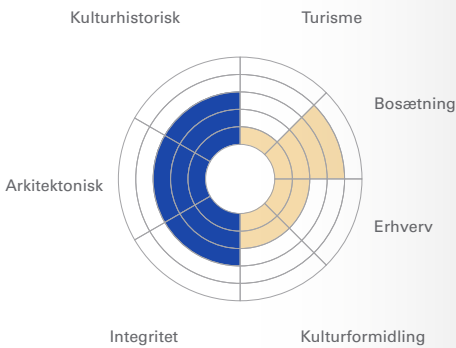
67

BOULEVARDKVARTERET

Boulevardkvarteret er et større villakvarter tæt på Vordingborg bymidte, opført i Bedre Byggeskik-stilen.

Kvarteret indeholder velholdte villaer og fine vejforløb, men helhedsindtrykket trækkes ned af de slidte belægninger og rodede forhaver.

● VÆRDISÆTNING

● POTENTIALEVURDERING

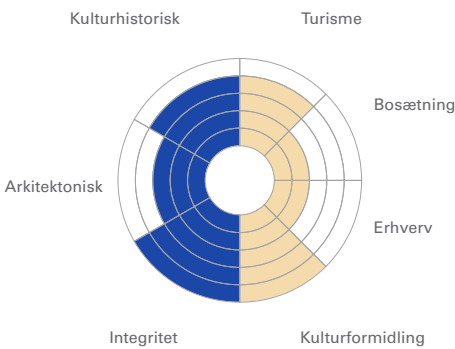
68

MASNEDSØFORTET

Fort opført som del af et større system til forsvar af Sjællands kyster. Anlægget består af et trekantet fæstningsanlæg med to delvist nedgravede fløje omgivet af grave.

Fæstningsanlægget ligger smukt i landskabet og udgør en fin helhed. Der er offentlig adgang til området og til bygningerne i forbindelse med udstillinger og koncerter. I 1995 blev fortet med det omliggende areal fredet som fortidsminde.

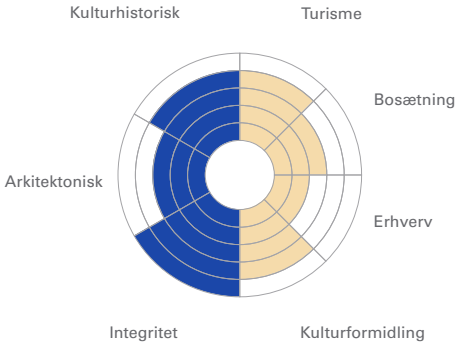
69

HERREGÅRDSLANDSKAB OMKRING VORDINGBORG

Større udpegning indeholdende Rosenfeldt og Iselingen, der blev dannet i slutningen af 1700-tallet af ryttergodset og Vordingborg Slots ladegård. Marienlyst blev i 1787 udstykket fra Iselingen.

Iselingen ligger i skovbrynet op mod Djævelkrog Skov. Marienlyst ligger i et skrånede terræn ud til sydkysten. Rosenfeldts hovedbygning er fra 1868 og har ottekantet avlsgårdsanlæg.

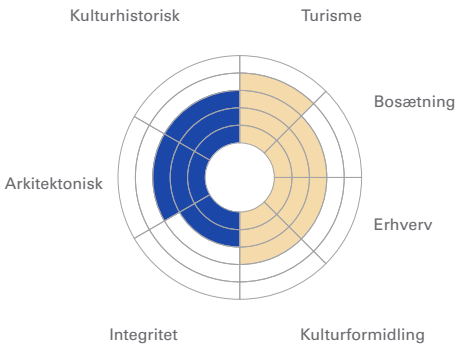
70

KOSTER FÆRGEGÅRD

Den gamle færgegård på Møn-siden, der var anløbssted for overfarten mellem Møn og Kalvehave på Sjælland.

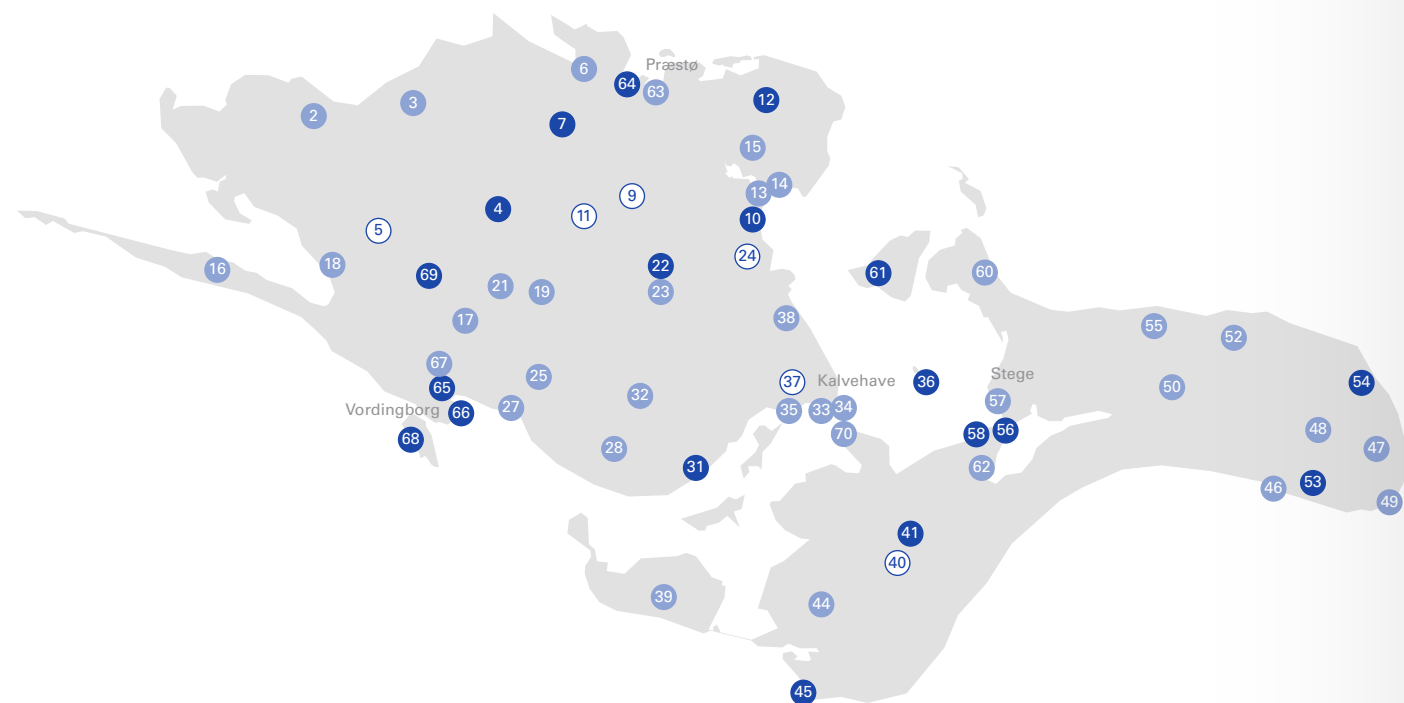
Færgegården er under renovering. Gården har tilknyttet campingplads og økologisk landbrug. Det er vanskeligt at opleve stedets oprindelige funktion som færgegård.

KULTURMILJØERNES SAMLEDE VÆRDI

VORDINGBORG KOMMUNE

- **HØJ VÆRDI** (VÆRDISUM 11-15)
- **MIDDEL VÆRDI** (VÆRDISUM 8-10)
- **LAV VÆRDI** (VÆRDISUM 3-7)

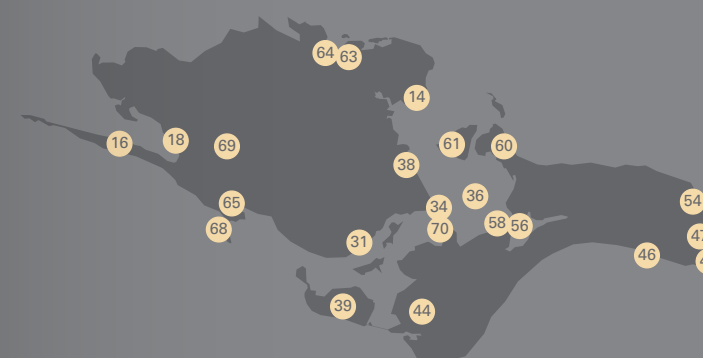
KULTURMILJØERNES UDVIKLINGSPOTENTIALE

VORDINGBORG KOMMUNE

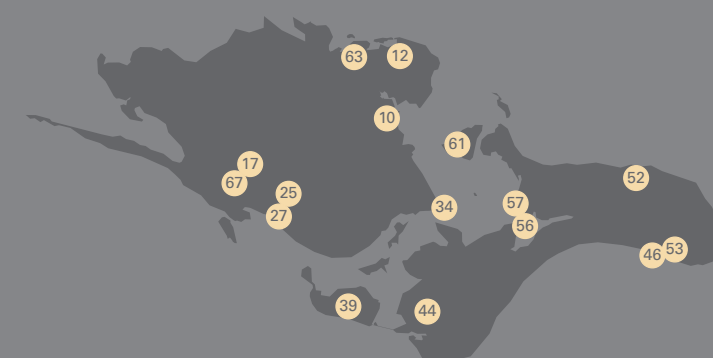
- **HØJ** (VURDERING 4-5)

TURISME

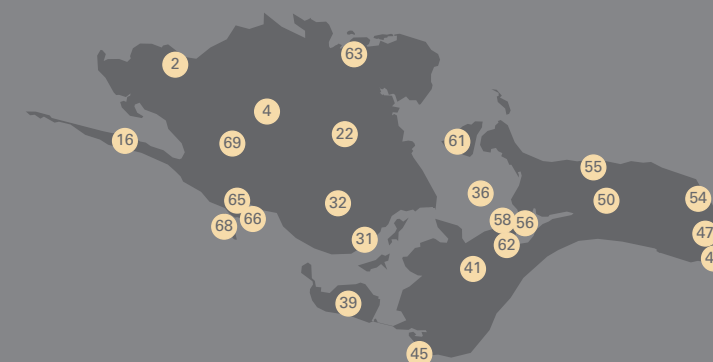
BOSÆTNING

ERHVERV

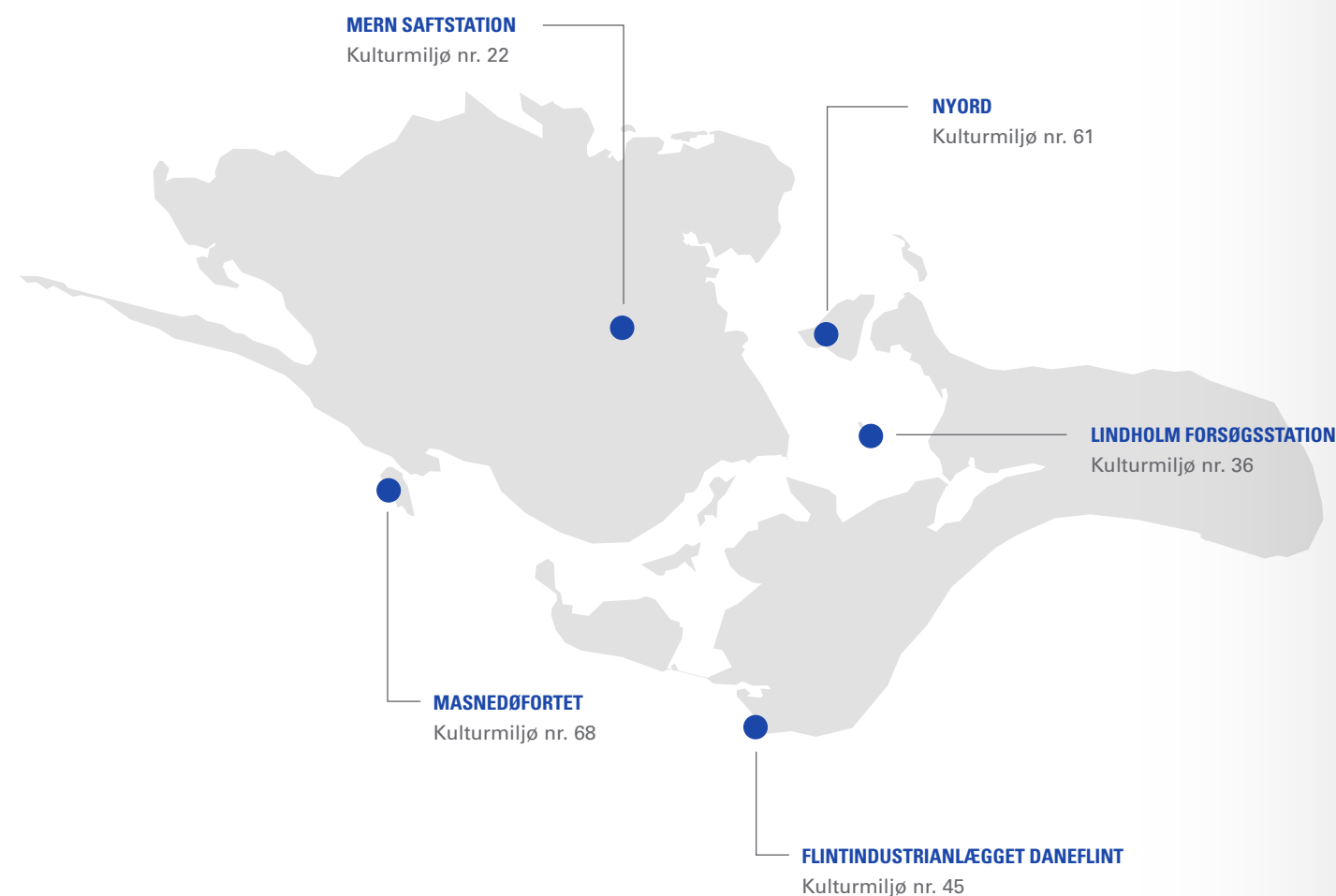

KULTURFORMIDLING

UDVALGTE KULTURMILJØER

I VORDINGBORG KOMMUNE ER FØLGENDE
5 KULTURMILJØER UDVALGT:

MERN SAFTSTATION

Kulturmiljø nr. 22

Udvælgelsesgrundlag: Sæftstationen er udvalgt på grund af kulturmiljøets velbevarede helhed, der omfatter sæftstation med skorsten, vejerbod og kontor, forpagterbolig, roedepoter og svømmerender samt sæftstationens potentialer inden for erhverv og kulturformidling.

LINDHOLM FØRSØGSSTATION

Kulturmiljø nr. 36

Udvælgelsesgrundlag: Lindholm Forsøgsstation er udvalgt på grund af kulturmiljøets velbevarede helhed, der afspejler stedets store betydning for dansk landbrug, samt øens potentialer inden for turisme og kulturformidling, når DTU fraflytter øen.

FLINTINDUSTRIANLÆGGET DANEFLINT

Kulturmiljø nr. 45

Udvælgelsesgrundlag: Dane Flint er udvalgt på grund af den store, imponerende fabriksbygning tæt på kysten, der står som et monument over udnyttelsen af flinten på stedet samt den forladte fabriks potentiale inden for erhverv og kulturformidling.

NYORD

Kulturmiljø nr. 61

Udvælgelsesgrundlag: Nyord er udvalgt på grund af landsbyens intakte bebyggelsesstruktur, hvor gårdene ikke blev udflyttet ved udskiftningen, og dets mange fine og velbevarede gårde og huse i de krogede gade-forløb, samt landsbyens potentialer inden for turisme, bosætning og kulturformidling.

MASNEDEØFORTET

Kulturmiljø nr. 68

Udvælgelsesgrundlag: Masnedsøfortet er udvalgt på grund af det velbevarede fort, der sammen med kystlandskabet danner en fin og let aflæselig helhed, samt fortets potentialer inden for turisme og kulturformidling.

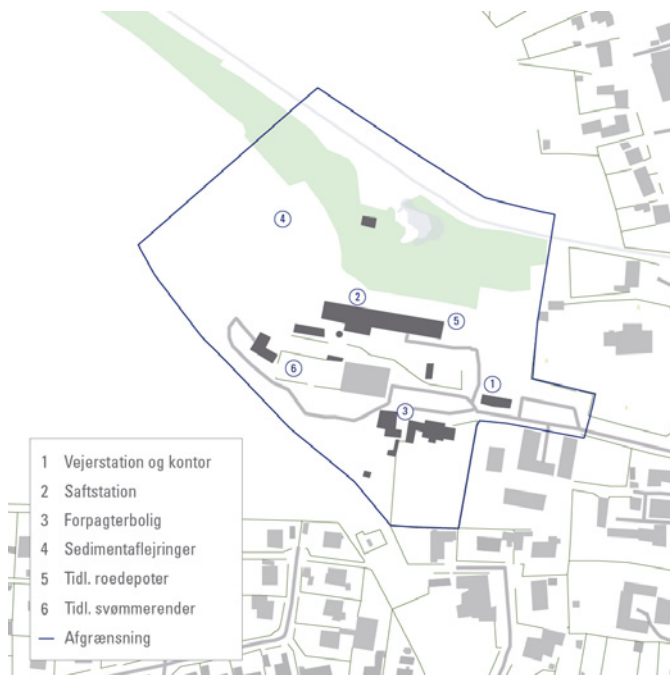
LØSBLADE MED DE UDVALGTE KULTURMILJØER

Analysen indeholder en beskrivelse af kulturmiljøet og kulturmiljøets bærende fortælling, en vurdering af kulturmiljøets bærende bevaringsværdier og kulturmiljøets tilstand og aktualitet samt illustrationer i form af fotos og diagram over kulturmiljøet.

MERN SAFTSTATION

Saftstationens hovedbygning og skorsten

Saftstationens placering i byen og interne organisering

BESKRIVELSE

Saftstation, opført i 1902, i udkanten af Mern ved siden af kirken, der var én blandt landets 23 saftstationer, hvor roer fra lokale landmænd fik saften presset ud og derefter sendt i rør videre til en af landets ni sukkerfabrikker. Mern Saftstation var sammen med fire andre stationer på Møn tilknyttet Stege Sukkerfabrik. Anlægget rummer hovedbygning med skorsten, vejerbod med kontor, forpagterbolig samt rester af roedepoter i beton, roebaner og svømmerender til vaskning af roer med vand fra den nærliggende Mern Å. Sedimenter fra roevaskningen har skabt et kuperet landskab nord for saftstationen.

FORTÆLLING

Saftstationen rummer fortællingen om produktionsprocessen fra rå roe til færdig saft. Samtidig vidner arkitekturen i saftstationens store, imponerende hovedbygning, opført i røde sten med skifertag og store rundbuede trævinduer med støbejernssprosser, om den store betydning sukkerroeindustrien havde i t. arbejdspladser, industrialiseringen af landbruget og byens udvikling generelt i de forholdsvis små byer på landet.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

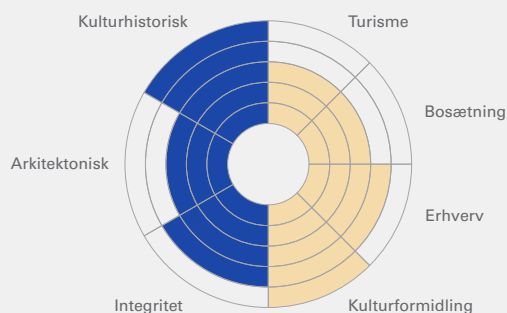
De bærende bevaringsværdier knytter sig til saftstationens hovedbygning med skorsten, vejerboden med kontor, forpagterboligen, samt resterne af roedepoter, roebaner og svømmerender.

STATUS

Saftstationen lukkede i 1976 som den sidste i funktion og har siden 1980 huset en jernhandel. Kompleksets bygningsmasse er nogenlunde intakt med kun få ændringer siden opførelsen, men hovedbygningen er præget af forfald, og trænger til snarlig sikring af bl.a. taget. Området er tilvokset, hvilket slører bygningerne og deres interne sammenhæng og synlighed. Bygningerne er ikke SAVE-vurderede.

Kommune:	Vordingborg Kommune
Kategori:	Industrimiljø - Fabrikplanlægning
Emne i kommuneplan:	Bosætning, Industri
Omfang:	Kulturmiljø nr. 22
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Ingen offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

MERN SAFTSTATION

De to forpagterbolig på toppen af bakken syd for saftstationen

Vejerboden ved indkørslen til saftstationen med kirken i baggrunden til venstre

Saftstationens facade mod nord trænger til istandsættelse

LINDHOLM FORSØGSSTATION

Ankomsten til Lindholm er præget af nybyggeri, mens den ældre bebyggelse ligger i baggrunden til venstre

BESKRIVELSE

Isoleret på den lille ø Lindholm i Stege Bugt er der siden 1926 foregået forskning i alvorlige virusinfektioner hos grise og kvæg. Øen har 43 nummererede bygninger bestående af laboratorier, stalde, værksteder og kontorer, alle indrettet med særlige sikkerhedsforanstaltninger, samt tidligere direktørvilla og funktionærboliger fra dengang de ansatte boede på øen.

FORTÆLLING

Fortællingen om forsøgsstationens store historiske betydning for dansk landbrug er repræsenteret i øens samlede bygningsanlæg, der fint afspejler virusbekæmpelsens historiske udvikling. Mod nord i et parklignende område med frugttræer, ligger de tidligere boliger, der indeholder fine rumlige kvaliteter. Centralt på øen ligger de oprindelige laboratorier og værksteder, der siden er blevet ombygget og udvidet i flere omgange, så bebyggelsen i dag fremtræder med en industriel karakter, omgivet af hårde belægninger uden beplantning imellem. Bebyggelsens helhedskarakter understreges af, at alle øens bygninger er holdt i samme lyse, gule farve, som binder anlægget sammen, på trods af forskellig byggestil, skala og funktion.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

De bærende bevaringsværdier knytter sig til helheden i øens bygningskompleks, men især til de oprindelige laboratorier, værksteder og boliger, der på trods af ombygninger, udvidelser og nye funktioner stadig tilfører det samlede miljø en stor værdi.

STATUS

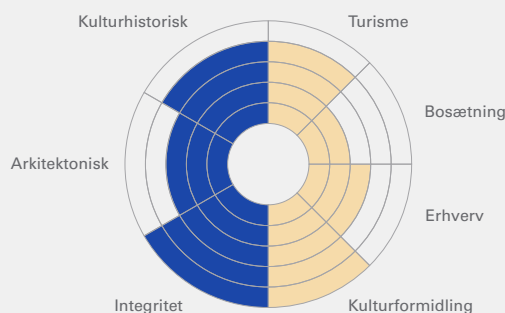
Øens ældre bebyggelse er generelt velbevaret, men direktørboligen og "blodbanken" står tomme og i fare for at forfalde. DTU, der i 2007 overtog forsøgsstationen, har planlagt en flytning af øens aktiviteter til Lyngby omkring år 2020, og der er ikke aktuelle planer om en anden funktion på øen. Der er kun adgang til øen efter særlig aftale.

Oversigtskort over Lindholm Forsøgsstation med den ældre bebyggelse i lunden mod nord og de større bygningsanlæg mod syd.

Kommune:	Vordingborg Kommune
Kategori:	Industrimiljø - Fabriksanlæg
Emne i kommuneplan:	Undervisning og kultur
Omfang:	Kulturmiljø nr. 36
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Ingen offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

LINDHOLM FORSØGSSTATION

Forsøgsstationens ældre, mindre bebyggelse mod nord ligger spredt i et parklignende område

Den forladte, gamle direktørbolig ligger i lunden længst mod nord

De større bygningsanlæg mod syd ligger tæt i et mere industrielt miljø

FLINTINDUSTRI

DANEFLINT

Den store, markante fabriksbygning, der står funktionstømt og efterladt

Daneflints fabriksbygninger, tekniske anlæg og boliger yderst på Hårbølle Pynt

BESKRIVELSE

Industrianlægget Daneflint ligger yderst på Hårbølle Pynt, hvor der siden begyndelsen af 1900-tallet har været udvinding af flintesten. Først på land, så området i dag er fyldt af huller og moser, og senere blev flinten pumpet op fra havbunden og sejlet ind til fabriken. Det nuværende fabriksanlæg er opført i 1950'erne og består af en stor, central fabriksbygning omgivet af kontorbygning, værksteder, skure, læsseramper og kaj anlæg. Ved ankomstvejen til anlægget ligger direktørvilla og funktionærboliger og mod nord ligger et stenoplæg.

FORTÆLLING

Fortællingen er knyttet til den nære sammenhæng mellem bebyggelse og landskab, repræsenteret af den store, markante fabriksbygning beliggende midt på den åbne pynt, der sammen med læsseramperne danner en stærk kontrast til det flade kystlandskab, og som er synlig på lang afstand. Fortællingen om produktionsprocessen understreges af lossekaj, kontorbygning, værksteder, skure, læsseramper, stenoplæg samt boliger ved ankomstvejen.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

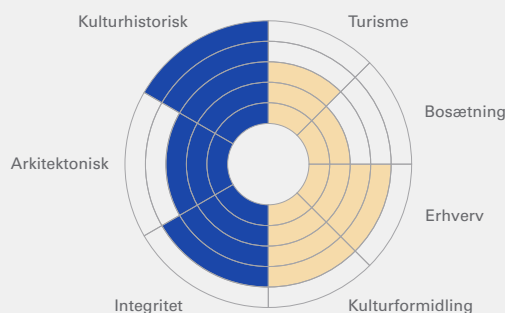
De bærende bevaringsværdier knytter sig til den store fabriksbygning, mens de øvrige elementer i fabriksmiljøet ikke har samme grad af bevaringsværdi, men alligevel er med til at underbygge helheden og fortællingen om produktionsprocessen.

STATUS

Udvidingen af flint stoppede i 2008, og anlægget står i dag tomt mens området omkring henligger som udgravet naturområde. Hovedbygningen og de øvrige bygninger er nedslidte og truet af forfald. Bygningerne er SAVE-vurderet til en middel bevaringsværdi. Der har tidligere været et projektforslag i spil om hotel og ferieboliger på stedet, som blev afvist på ministerielt niveau. Selskabet Vejro ApS købte i 2012 grunden med henblik på turisme.

Kommune:	Vordingborg Kommune
Kategori:	Industri miljø - Råstofudvinding
Emne i kommuneplan:	Håndværk, industri og produktion
Omfang:	Kulturmiljø nr. 45
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Ingen offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

FLINTINDUSTRI DANEFLINT

Indkørslen med direktørvilla og funktionærboliger

En af de bevarede læsseramper med lossekajen i baggrunden

Daneflints fabriksanlæg er et markant indslag i det flade kystlandskab

NYORD

De tætliggende gårde med de indhegnede tofter

Nyords intakte landsbymiljø og markante stjerneudsiktning

BESKRIVELSE

Nyord ligger på en sydvendt skråning omgivet af strandenge på den lille ø med samme navn. Landsbyens gårde og huse er forblevet samlet, hvilket har skabt et unikt miljø, hvor den middelalderlige bebyggelsesstruktur med gårdtofter, gadehuse, torve, gader og stræder er bevaret. Senere er skipperhuse og andre huse indføjet i bebyggelsesstrukturen, uden at byens oprindelige karakter er gået tabt. Øst for byen er bevaret et lille lodshus og syd for byen ligger den lille havn, der i dag benyttes som fritidshavn. Den lille, ottekantede kirke fra 1846 ligger på fortet i byens nordlige del.

FORTÆLLING

Nyord rummer fortællingen om et bevaret, intimt landsbymiljø med smalle, krogede stræder med tætliggende gamle gårde og små sammenbyggede huse, der er forbundet af stengærder og omgivet af haver med tæt beplantning. Fortællingen understreges af den skarpe og markante overgang til de omkringliggende strandenge og marker. Landsbyens nære tilknytning til havet er stadig repræsenteret af det gamle lodshus, der ligger solitært som et landskabeligt pejlemærke samt af havnen med stejleplads, fiskerskure og fiskerbåde.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

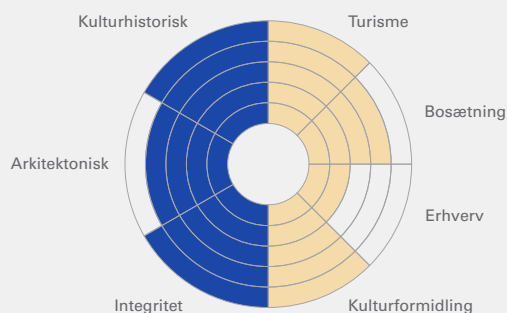
De bærende bevaringsværdier er knyttet til landsbyens samlede bebyggelse, beplantning og gadestruktur samt de hegnede tofter, der ligger som plane terrasser langs vejen ned mod havnen og afspejler landsbyens ejendomsstruktur.

STATUS

Landsbyens gadestruktur, bebyggelse og haver er velbevarede og kun kirken og enkelte andre bygninger adskiller sig fra landsbyens gamle, lave længebebyggelse. Landsbyen er dækket af en byplanvedtægt samt fredninger af enkelte bygninger. Den nære sammenhæng med de omkringliggende, fredede strandenge er stadig intakt.

Kommune:	Vordingborg Kommune
Kategori:	Bymiljø - Landsby
Emne i kommuneplan:	Fiskeri, Søfart, Færgefart
Omfang:	Kulturmiljø nr. 61
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

NYORD

Nyords huse er bygget sammen som længehuse

Den lille fiskerhavn, der i dag er fritidshavn

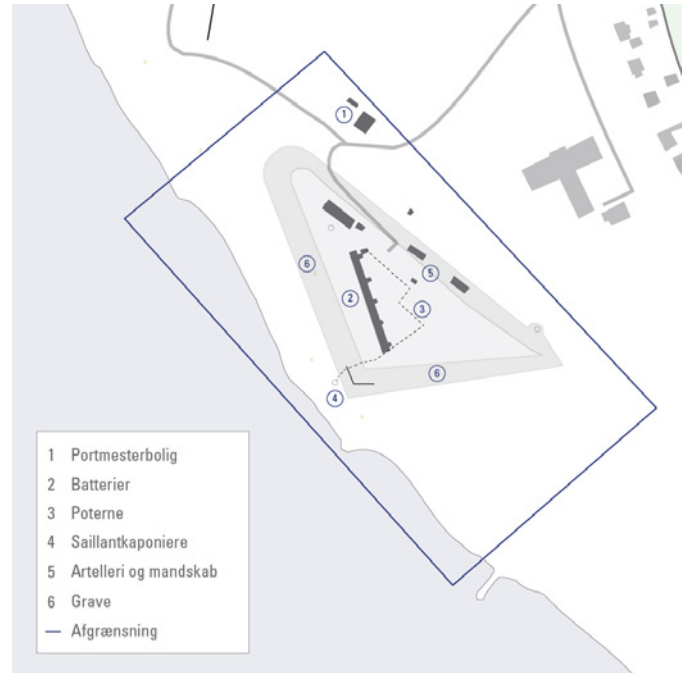

Den ottekantede kirke på landsbyens forte

MASNEDØFORTET

Et af fortets batterier og saillantkaponieren med Storstrømmen i baggrunden

Oversigtskort med fortets placering og organisering

BESKRIVELSE

Fæstningsanlæg opført 1912–18 ved Storstrømmen som del af et større kystbefæstningsanlæg til sikring af Sjællands kyst. Fortet er udformet som en ligebenet trekant med en fløj til batterier mod kysten og en fløj til mandskab, magasiner og søminestation mod land. De to fløje forbindes af en poterne, en underjordisk forbindelsesvej, der fortsætter ud til en saillantkaponiere til flankeforsvar i strandkanten, som dækker kysten og to af fortets grave. Ved indkørslen ligger en formesterbolig. I 1973 ophørte det militære beredskab, og har siden været brugt af det lokale hjemmeforsvar samt til udstillinger og koncerter om sommeren.

FORTÆLLING

Masnedøfortet rummer med det intakte fæstningsanlægs nedgravede fløje og voldanlæg en værdifuld fortælling om et vigtigt militærhistorisk sted. Fortællingen underbygges af anlæggets åbne karakter, hvor man frit kan bevæge sig rundt i området og opleve de fine overgange mellem fortets bygninger og voldanlægget samt opleve den fri udsigt til Storstrømmen fra toppen af fortet.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

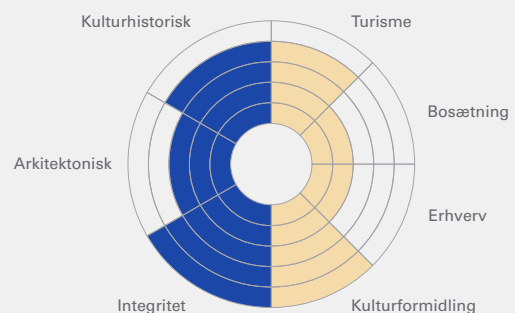
De bærende bevaringsværdier knytter sig til fæstningsanlæggets samlede helhed med den delvist nedgravede fæstning og gravene i det åbne kystlandskab, samt formesterboligen ved indkørslen til anlægget.

STATUS

Fortet blev i 1995 fredet som nationalt fortidsminde. Udendørsarealerne er offentligt tilgængelige, mens de underjordiske rum er tilgængelige ifm. arrangementer. Overordnet er fortet intakt, men de udvendige dele trænger til istandsættelse og formesterboligen er stærk forfalden. Landskabet afgrænses for at bevare anlæggets synlighed, som er vigtig for formidlingen af fortets oprindelige funktion.

Kommune:	Vordingborg Kommune
Kategori:	Forsvar og militær - Fæstningsanlæg
Emne i kommuneplan:	Fæstningsanlæg
Omfang:	Kulturmiljø nr. 68
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Delvis offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

MASNEDØFORTET

Fortets toetagers mandskabsfløj set fra graven

En af fæstningsanlæggets grave, der afgræsses af får

Fortmesterboligen ved indkørslen til anlægget

